

Den svenske Lov af 30. Juni 1913 om en almindelig Pensionsforsikring.

Af

Cordt Trap.

I Nationaløkonomisk Tidsskrift for 1913 Side 158 ff. har jeg omtalt det i November 1912 offentliggjorte Kommissionsforslag til en Invalide- og Alderdomsforsikring for det svenske Folk. Skønt dette Forslag er blevet angrebet fra mange Sider, er det dog blevet gennemført med fast Haand og meget hurtigt. Regeringen forelagde det i noget ændret Skikkelse for Rigsdagen, der atter fra sin Side foretog nogle Forandringer, hvorefter Kongen ved sin Underskrift d. 30. Juni 1913 gav det Lovskraft. Som Hovedtræk ved den gennemførte Lov kan nævnes, at den yder Hjælp baade ved Invaliditet og Alder (fyldte 67. Aar), at den principielt omfatter hele Nationen, at den bygger paa tvungen Selvforsikring i Forbindelse med offentlige Tilskud (men uden Arbejdsgiverbidrag), at Forsikringsafgifterne og i Forbindelse dermed de selverhvervede Pensioner er lave for de smaa Indtægter, men at dette søges udjævnet ved et offentligt Tilskud, der staar i omvendt Forhold til de Forsikredes egne Indtægter. Paa disse

Punkter er Loven væsenlig i Overensstemmelse med Kommissionsforslaget, og de Bestræbelser, der var rettede paa at give Loven en delvis anden Karakter ved at paalægge Arbejdsgiverne selvstændig Bidragspligt for de af dem beskæftigede Personer (altsaa en Tilnærmelse til den tyske Lovgivning), førte ikke til noget Resultat. Dog er der indført den rent praktiske Foranstaltning, at Arbejdsgivere, der udreder de deres Arbejdere paahvilende Bidrag, bliver berettigede til at indeholde Bidraget i deres Løn. Den nære Overensstemmelse, der bestaar mellem Kommissionsforslag og Lov, forhindrer dog ikke, at det førstnævnte paa sin Vej gennem Regeringskontorer og Rigsdag er blevet ændret paa forskellige Punkter, hvoraf nogle af de vigtigste her skal omtales.

Det var et Hovedtræk ved Kommissionsforslaget, at det mindste, for alle fælles Forsikringsbidrag, var sat ualmindelig lavt, nemlig til 2 Kroner aarlig; ved Loven er dette Bidrag sat op til 3 Kroner, og den laveste Afgiftsgruppe er samtidig blevet delt i to. Af nedenstaaende Tal ser man Forskellen paa dette Punkt mellem Forslag og Lov.

Aarsindtægter:	Aarspræmier:	
	efter Loven	efter Forslaget
Under 500 Kr.	3 Kr.	2 Kr.
fra 500 til under 800 Kr. ..	5 —	7 —
— 800 — 1200 — ..	8 —	10 —
— 1200 Kr. eller derover...	13 —	12 —

Forandringen ser ikke stort ud paa Papiret, men den har dog en meget betydelig økonomisk og finansiel Rækkevidde (se herom senere), fordi Forhøjelserne

virker stærkt for de smaa Indtægter, og de Forsikredes store Flertal ligger under Indtægtsgrænsen 800 Kr.

De Indtægter, som de Forsikrede ved Invaliditet eller det fyldte 67de Aar kan regne med, bestaar, som allerede nævnt, af en selvsikret Pension og (i Tilfælde af Invaliditet) af et offentligt Tilskud, der efter Loven bæres med $\frac{3}{4}$ af Staten, medens Resten deles mellem Kommunerne og Landstingene. Man har med Hensyn til Fordelingen gjort væsenlige Indrømmelser overfor Kommunerne, der havde rejst stærk Modstand mod de Byrder, der vilde paaføres dem, hvis man fulgte Kommissionsforslaget.

Pensionerne udgør efter Loven for Mænd 30 % og for Kvinder 24 % (efter Forslaget 23 %) af Pensionsafgifternes samlede Beløb; det offentlige Tilskud udgør som Maksimum 150 Kr. for Mænd og 140 Kr. (efter Forslaget 125 Kr.) for Kvinder. En meget stærk Modstand mod Kommissionsforslaget var der rejst fra Kvindeside, og Regeringsforslaget vilde stille Mænd og Kvinder ens; men Loven er vel kommet Kvinderne betydelig imøde, men har dog opretholdt en Forskel imellem de to Køn, der søger sin Berettigelse deri, at Kvindernes Pensioner medfører en langt betydeligere forsikringsmæssig Risiko.

Har den Forsikrede selv Indtægter, formindskes det offentlige Tilskud som Hovedregel med disses halve Beløb; men Loven har gjort den Indrømmelse i Forhold til Kommissionsforslaget, at der ingen Fradrag gøres for aarlige Indtægter indtil 50 Kr. og for Indtægter fra 50 til 100 Kr. fradrages kun den Del af Beløbet, der ligger over 50 Kr. Man har ved disse Lempelser villet opmuntre de smaa Opsparinger.

Pensionstillæget forhøjes med 0,08 % for hver Krone af de erlagte Forsikringsafgifter (for den første Krone altsaa med 0,08 %, for den anden Krone med 0,16 % osv.). Forslaget om Forhøjelse af Tilskuddet, hvis Formaal var i nogen Grad at tage Hensyn til den forskellige Levefod, omfattede kun de to højeste Lønningsklasser; disse begunstiges endnu i nogen Grad ved Loven; men denne betyder dog en Udvidelse, forsaavidt som den ogsaa omfatter Indtægter under 800 Kr.

Til Kommissionsforslaget hørte den frivillige Forsikring med Statstilskud; denne er bibeholdt og udvidet, idet Forslaget kun vilde yde Tilskud til dem, hvis Indtægter var saa lave, at de havde Ret til offentligt Tilskud, medens Loven aabner Adgang til frivillig Forsikring for alle forsikringspligtige Personer uden Hensyn til deres Indtægters Størrelse. Det offentlige Tilskud er sat til $\frac{1}{8}$ af de frivillige Indskud, der dog ikke maa overstige 30 Kr. i et Kalenderaar.

Bestemmelsen om, at de, der havde en Formue at 6000 Kr., skulde være fritagne for Forsikring, er bortfaldet. Det var jo ogsaa tvivlsomt, om der herigennem ydedes tilstrækkelig Sikkerhed for det fremtidige Livsunderhold.

Efter det oprindelige Forslag kunde Kommunerne yde ekstraordinære Understøttelser af ubestemt Størrelse. Der var her navnlig tænkt paa Kommuner med et højere Prisniveau. Denne Bestemmelse er udeladt i den endelige Lov med den Motivering, at den falder udenfor Rammerne af en Forsikringslov. Som den nu er, har Loven den Fordel, at den giver de Forsikrede en fast Retsstilling, idet saavel Pensionerne som det

offentlige Tilskud beregnes efter faste Regler, der ikke aabner Plads for et Skøn.

Som omtalt i min tidligere Artikel mødte man det Særsyn, at alle Medlemmer af Kommissionen sluttede sig til Betænkningen, Socialdemokraten Branting dog med nogle Forbehold, idet han bl. a. ønskede optaget Bestemmelser om en Børne- og Enkepensionering. Ogsaa Regeringsforslaget indeholdt Regler om en Forhøjelse af Pensionerne for invalide Enkemænd, Enker samt ugifte Kvinder med uforsørgede Børn under 15 Aar. Hertil er der ikke taget Hensyn i Loven, og man har altsaa skudt Spørgsmaalets Løsning ud i Fremtiden.

Sverige har hidtil hørt til de Lande, der har holdt sig noget tilbage paa den sociale Lovgivnings Omraade; men der er ved Loven af 30. Juni 1913 gennemført en i Landets økonomiske Liv dybt indgribende og, som man tør haabe, for det svenske Folk velsignelsesrig social Foranstaltning. Jeg har i min tidligere Artikel søgt at bestemme Kommissionsforslagets Plads i den europæiske Lovgivning paa dette Omraade, og jeg skal her blot fremhæve, at det gennemførte System væsentlig maa ses som et Forsøg paa at forbinde Fordelene ved Tvangsforsikring og Forsørgelse. I det hele har Udviklingen fra Kommissionstorslag til Lov bidraget til at skyde Forsikringselementet noget mere i Forgrunden, ligesom ogsaa det offentlige Tilskud er blevet betydelig forøget, og disse Momenter i Forening har bidraget til at forbedre de Forsikredes Stilling ikke saa lidt. Det gælder i første Række om de laveste Indtægter (hvortil hører Kvindernes store Flertal). Naar Loven har virket i mange Aar, vil disse Forandringer

kunne mærkes føleligt i de Forsikredes Indtægter, saaledes at man tør haabe, at Forsikringen i det lange Løb vil kunne virke tilfredsstillende uden den ekstraordinære kommunale Understøttelse, som man oprindeligt havde stillet i Udsigt, men som Loven har fjernet. Men Forsikringen vil stadig være forbundet med den Ulempe, at Pensionerne i den nærmeste Aarrække efter Lovens Ikrafttræden vil være utilstrækkelige, særlig i de dyrere Kommuner, og jeg mener stadig, at man burde have søgt Midler til at forøge Pensionernes Begyndelsesbeløb.

De foretagne Forandringer i Kommissionsforslaget har bevirket, at de aarlige Pensionsafgifter forøges fra 8.316 til 12.868 Millioner Kroner, det Offentliges Tilskud paa Ligevægtpunktet fra 31.7 til 38.0 Millioner Kroner.

Endelig vil Forsikringsfonden paa sit Højdepunkt i Stedet for 750 udgøre 1150 Millioner Kroner. Det er altsaa, særlig efter den endelige Lov, overordentlig betydelige Summer, som Befolkningen tvangsvis opsparer til Gennemførelse af denne store Samfundssag.